

Fortsatt kamp för mer resurser

Läkarförbundets rapport om behovet av en rejäl förstärkning av hälso- och sjukvårdens resurser med 30 miljarder kronor om året rönnte välförtjänt uppmärksamhet i massmedierna och samhällsdebatten. I såväl radio och TV som riks- och landsortspress refererades och debatterades tanken att återställa vårdens andel av BNP till tidigare nivå kring 9 procent.

Det kan konstateras att mottagandet av budskapet mestadels var gott. Även socialminister Lars Engqvist uttryckte förståelse för sjukvårdens behov av kraftigt ökade resurser – för TT uttalade han sig för en höjning mot 10 procent av BNP under den kommande tioårsperioden.

Detta är gott och väl, men socialministern uttryckte likväl tveksamhet om hur snabbt en anslagsökning i enlighet med förbundets förslag skulle kunna ske. Han pekade bl a på den rådande personalbristen och framhöll att det måste utbildas fler läkare, sjuksköterskor och annan personal.

Det är en riktig iakttagelse att ny personal inte utan vidare kan kommanderas fram. Men man kan ju inte heller bortse från att antalet anställda i vården under 1990-talet minskats med 80 000, och att det således alltför många måste finnas åtskilliga kompetenta människor i reserv. På läkarområdet kan noteras att bortåt 700 läkare föredragit att arbeta i Norge i stället för hemmavid.

Om socialministern dessutom har som mål att inom tio år höja vårdens BNP-andel betydligt mera än vad Läkarförbundet krävt borde det också vara möjligt att ta några steg på vägen redan i en nära framtid. Om regeringen inte förmår sig till detta i ett konjunkturläge som starkt förbättrat statens finanser kan man undra när det alls kan bli möjligt.

Det är också oroande att Lars Engqvist bara några dagar senare i en interpellationsdebatt i riksdagen enligt TT-referat manade att »ta skräckbilderna om svensk sjukvård och akut personalflykt med en stor nypa salt«. Han konstaterade att sådana uppgifter ligger i fackens egna intressen.

Det är beklagligt att signalerna om den bedrövliga arbetsmiljön i svensk hälso-

och sjukvård inte nått fram till eller inte tas på allvar av det ansvariga statsrådet. Frågan är vad som kan göras och hur mycket tonläget måste höjas för att allvaret skall stå klart för våra politiska beslutsfattare?

Det är förvisso ett egenintresse för sjukvårdens anställda att arbetsmiljön förbättras – och det genomgripande – men dagens situation har dessvärre också allvarliga konsekvenser för patienterna genom dålig tillgänglighet, värdköer och bristande tid för kontakten mellan läkare och patient. För läkarkåren är det ett ansvar att slå larm när patienterna drabbas.

En nyckelfråga för att komma till rätta med dagens flaskhalsar i sjukvården är just personalförsörjningen – dvs möjligheterna att rekrytera och behålla anställda i sjukvården. Detta är också anledningen till att en så stor del av det resurstillskott som diskuteras i rapporten föreslås användas till nyanställningar och löner.

I debatten som följde Läkarförbundets debattartikel i Dagens Nyheter den 21 maj kritiserades förbundet bl a för att ha fokuserat neddragningarna och besparingarna för mycket och andra framtidsfrågor av betydelse för sjukvårdens utveckling för litet. Anklagelserna är tämligen orättvisa – naturligtvis menar Läkarförbundet inte att det räcker med att bara öka resurserna och höja lönerna för att råda bot på sjukvårdens alla kvalitetsproblem.

Även i förbundets rapport framhålls det nödvändiga i att effektivisera vården. Det måste skapas bättre ersättningssystem, arbetsformer, ledarskap, konkurrens och mångfald – frågor som Läkarförbundet arbetar mycket intensivt med även i andra sammanhang.

Men det är först med fler medarbetare i sjukvården som den samlade arbetstiden kommer att räcka till för att minska värdköerna, få mer tid för patienterna, driva kvalitetsarbete, forskning och införa nya och bättre behandlingsmetoder. Så central är faktiskt bemanningsfrågan.

Det är i det perspektivet man också måste se behovet av löneökningar inom sjukvården. Enligt Läkarförbundets uppfattning är lönerna inte längre kon-

kurrenskraftiga och höjningar är helt nödvändiga om svensk sjukvård skall klara personalförsörjningen och arbetsmiljön.

Sammantaget visar debatten att opinionsbildningen måste gå vidare. Även om Läkarförbundets rapport i huvudsak mötts av instämmanden är det uppenbarligen ännu långt från ord till handling hos våra beslutsfattare.

Den här debatten får inte avstanna – undersökningar visar tydligt att den vårdsökande allmänheten önskar sig mer personal, ökad tillgänglighet och kortare väntetider i hälso- och sjukvården. Att läkarkåren fortsatt och engagerat verkar för dessa mål är viktigt och borde vara ett arbete i medvind!

Uno Käärik

Uno Käärik
politisk redaktör